

GLOSAR: UN RECURS PEDAGÒGIC I LÚDIC

Albert Casals Ibáñez, *Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)*
M.Dolors Sabater i Puig, *Institut Júlia Minguell (Badalona)*¹

La glosa com a activitat comunicativa

La glosa o cançó improvisada és una activitat comunicativa que es desenvolupa a través de la improvisació de textos poètics en català sobre melodies establertes (corrandes, garrotins, jotes de l'Ebre, etc.). Cal entendre-ho, per tant, no com una cançó a partir de versos creats extemporàniament sinó com una activitat d'expressió i comunicació que és alhora complexa i completa. En paraules de Janer Manila (1987: 3):

Allò que defineix la improvisació és la coincidència entre la producció i la transmissió d'un text; produït, doncs, i integrat en la performance: l'acció complexa mitjançant la qual un missatge poètic és transmès i captat simultàniament. (Paraula poètica, veu, melodia –text, energia, forma sonora- activament units en performance, condueixen cap a la unitat de sentit).

L'improvisador, en conseqüència, necessita conèixer i posar en joc moltes habilitats a la vegada, ja sigui un corrandista d'Olot, un glosador de Manacor, un *bertsolari* de Donostia o un *repentista* de L'Havana. Algunes d'aquestes habilitats són d'índole més lingüística i literària (rimar, sintetitzar un text, estructurar un discurs, seleccionar i usar el lèxic adient, buscar formes d'expressió efectives, saber utilitzar diferents registres, etc.), d'altres són més musicals (tenir una bona emissió vocal, afinar, ser expressiu musicalment, etc.), d'altres tenen més a veure amb la posada en escena (actitud corporal, ús de la gestualitat i la mirada, moure's a l'escenari, etc.) i finalment n'hi ha de relacionades amb les relacions socials (tenir empatia, descobrir les necessitats o interessos del públic, adaptar-se a les normes existents en un determinat grup, etc.) o que toquen altres aspectes

---

¹ Més enllà de la seva vinculació professional, ambdós autors són membres de l'Associació de Foment del Glosat - Cor de Carxofa.

complementaris (demostrar la pròpia personalitat, tenir adquirits i utilitzar coneixements històrics, culturals o geogràfics, etc.). En síntesi, un bon glosador és una persona que ha treballat i posa en pràctica -de forma integrada- totes les vessants que componen l'acte comunicatiu.

La glosa a Catalunya: un gènere del s.XXI

Històricament, aquesta activitat de glosar era patrimoni de les classes populars i dels ambients rurals, i protagonitzada per persones analfabetes (encara que poques i amb dots excepcionals a nivell comunicatiu!). Malgrat això, rarament els folkloristes i estudiosos de la primera meitat del s.XX van registrar i valorar aquest gènere del cançoner, principalment pel fet de ser un art efímer, amb sentit ple només en l'ara i l'aquí, i que sovint estaven lligat a espais lúdics o de crítica a nivell local (en el sentit d'Ayats, 2010).

Com ja hem fet notar en anteriors ocasions (Casals, Ayats i Vilar, 2010) i d'acord amb altres estudiosos (Munar, 2005; Serrà, 2005), el canvi de segle va capgirar la situació existent a Catalunya i a altres territoris, a partir d'una reformulació i un canvi de context en què es produïa aquesta conversa cantada. En poc més de 15 anys es passà d'un procés aparentment imparabile que conduïa a la desaparició del gènere -de fet, als anys 90 quedaven poquíssims cantadors en actiu al Principat- a esdevenir un fenomen habitual i conegut dins del panorama *folk* actual.

A diferència del que ha passat a la resta dels Països Catalans, on ha perviscut la cançó improvisada amb referents clars i la població actual ha pogut seguir una colla de glosadors reconeguts que actuen sovint en públic i són model per a les generacions més joves, al Principat la renaixença de la cançó improvisada no ha estat centrada en la figura dels glosadors reconeguts – gairebé inexistents - sinó que ha estat marcada per un procés popular molt transversal. Recollida i popularitzada per diverses formacions musicals d'arrel tradicional, i impulsada des de diferents associacions i professionals, així com des de

diverses trobades i festivals, la cançó improvisada ha interessat especialment a un públic jove que se l'ha fet seva. Segurament és la seva capacitat comunicativa immediata, directa i real el que més incentiva als presents en una glosada a participar-hi activament i a disoldre les barreres entre públic i glosadors, i aquest aspecte participatiu i popular ha esdevingut un tret significatiu en la forma de desenvolupar-se aquest ressorgiment. En el moment present -i en gran part gràcies a l'impuls realitzat per associacions com Es Canonge de Santa Cirga (Mallorca), Cor de Carxofa (Catalunya), Soca de Mots (Menorca), Glosadors de Mallorca o diverses entitats de Cant d'Estil (País Valencià)- la cançó amb text improvisat s'ha mantingut i incorporat en una àmplia diversitat d'actes festius i de reivindicació col·lectiva al mateix temps que ha creat uns espais públics propis. Paral·lelament, també s'ha fet cada vegada més present a diferents mitjans de comunicació, a internet i en les principals xarxes socials. En conseqüència, i analitzant què ha passat en els darrers 10 anys, es pot afirmar que en paral·lel a la cada cop més creixent popularització, s'ha produït també una certa consolidació dels glosadors i glosadores més experts entre generacions relativament joves. Fins i tot al Principat, on el buit generacional era evident, comença a haver-hi cantadors de referència entre una gran diversitat de perfils. Connectats arreu del territori català – física i virtualment - fent xarxa i amb una gran complicitat amb tot el que envolta l'univers de la cançó improvisada d'arreu (també fora del país i en altres llengües), aquests cantadors actuals tenen un perfil ben diferent al dels antics cantadors.

Així mateix, podem afirmar que l'interès per aquesta pràctica d'arrel tradicional –present arreu dels territoris de parla catalana però amb pervivència desigual– no només creix en entorns de lleure i/o de crítica social, sinó també en contextos educatius formals. No deixa de ser una clara sinergia entre la societat del *fora-escola* i l'àmbit curricular. A continuació ens centrarem precisament en la situació i resultats en el context educatiu, concretament en el cas de Catalunya.

Els primers passos dins de l'àmbit educatiu

D'acord amb investigacions realitzades prèviament (Casals, 2009), fins al 2006 la presència de la glosa a l'escola era pràcticament inexistent. Les escasses experiències registrades -de vegades només un taller de 2h- tenen en comú que eren activitats puntuals, sense una seqüenciació clara, a iniciativa d'un sol mestre (de música) i amb molt poca ambició educativa (sovint ni es pretenia que l'alumnat improvisés). En canvi, en altres llocs ja feia anys que es reclamava la potencialitat que suposava aquest gènere cantat:

Les possibilitats expressives i de riquesa lèxica que ofereix la pràctica de la tècnica del glosat són immenses [...]. No es tracta d'afegir una matèria més, o de carregar amb més continguts el currículum: es tracta d'aprofitar el que tenim per treure-li el màxim profit i rendibilitat; es tracta de treballar l'expressió oral amb garanties d'èxit i també -per què no- de recuperar un dels més valuosos i meravellosos arts de què disposa la persona: l'art de la persuasió, del diàleg, de la confrontació,... mitjançant la paraula. (Munar, 2000: 40).

Fora de l'escola, la glosa estava en procés de revitalització i, en aquest context, començaven a augmentar els petits tallers enfocats a una primera introducció al cant amb versos improvisats. A nivell d'infants i adolescents, s'iniciaven algunes petites experiències -de nou molt puntuals i efímeres- en àmbits com els museus, les escoles de música i conservatoris, i l'educació en el lleure.

Analitzant les iniciatives recollides es posa de manifest una característica específica de Catalunya: pràcticament totes les accions realitzades estan impulsades des de l'àrea de música. En contraposició, en d'altres societats amb una tradició més consolidada pel que fa a la improvisació cantada (País Basc, Illes Balears, Cuba, etc.), la llengua és l'eix entorn el qual s'articulen les experiències d'ensenyament-aprenentatge que es dissenyen. Dit d'una altra forma, mentre que arreu són plenament conscients de l'enorme treball lingüístic i literari que comporta, els mestres i educadors del Principat en tenien una gran

desconeixença i, els qui no eren de música, es mostraven –i alguns encara es mostren- reticents a utilitzar un gènere poètic que és en forma cantada.

Com amb tot, però, sempre hi ha (notables) excepcions. És el cas del llavors *Servei d'Immersion i Ús de la Llengua* del Departament d'Ensenyament (actualment *Servei d'Immersion i Acolliment Lingüístics*), encapçalat per Pere Mayans. Coneixedors de la realitat de la glosa en diferents territoris dels Països Catalans (i especialment Mallorca) i del que apuntaven els resultats obtinguts després d'introduir aquest gènere en unes primeres escoles pilot, aquest Servei decidí impulsar-ho com a part del nou Pla d'Immersion Lingüística que estaven desenvolupant.

Així, a partir del curs 2009-10 s'iniciaren les diferents accions (cursos de formació, assessoraments a escoles, creació de materials de suport, impuls a grups de treball, etc.) que han fet que el 2014 puguem afirmar que: a) aquesta activitat és coneguda en menor o major grau per una àmplia part del professorat; b) és present en escoles i instituts ubicats en molts Serveis territorials diferents; c) cada any sorgeixen nous centres (tant de Primària com de Secundària) interessats en incorporar-ho al seu projecte educatiu i/o en participar en activitats interescolars centrades en la glosa (*Corrandescoles*); d) la demanda ha propiciat que des del 2012 existeixi una Escola d'Estiu específica.

Paral·lelament, fora de l'ensenyament obligatori han anat creixent de forma exponencial els tallers i cursos de formació organitzats per associacions i entitats de naturalesa diversa. Ara com ara no existeixen guies ni orientacions concretes que en defineixin o estipulin el contingut; el tipus de formació ve definit més aviat per les característiques i bagatge de cada persona experta en glosa. Probablement, en un futur proper s'aniran establint cada vegada més consensos sobre un tipus de formació que dia a dia va incrementant-ne la demanda.

L'èxit de la glosa en contextos educatius molt diversos

Òbviament, aquest creixement dins de l'àmbit educatiu és conseqüència directa de l'interès que la societat i la cultura demostren, però no és l'única causa ni tampoc la principal. Els resultats d'aprenentatge assolits, la concordança d'aquesta activitat amb el plantejament dels corrents pedagògics imperants, la capacitat de donar resposta a determinats reptes que té l'escola actual i la seva adaptabilitat a múltiples contextos són elements a tenir molt en compte de cara a entendre la propagació i consolidació de l'ús escolar de la glosa a Catalunya. A continuació aprofundirem una mica més en tots aquests aspectes.

La millora dels aprenentatges

En relació als resultats d'aprenentatge assolits, les investigacions i les experiències pilotades ens mostren una millora en diversos aspectes, i que és especialment significativa i sorprenent amb una tipologia d'alumnat que habitualment no destaca positivament a l'aula. Pel que fa a la llengua i la literatura, la majoria d'alumnes mostren un progrés remarcable en relació a l'expressió oral, l'adquisició de vocabulari o la comprensió i interès per la poesia (per aprofundir-hi, vegeu Casals, 2011 i Casals, 2012).

Amb tot, el principal èxit -en especial en entorns no catalanoparlants- és el d'aconseguir crear vivències positives a l'entorn de la llengua. Aquest plantejament se suma a la idea d'autors com Vila et al. (2009: 120) que "actituds positives vers la llengua i desig de fer coses amb qui la parla són dos factors decisius per a la seva adquisició". Així, alumnes reticents, amb molt poc interès o amb poca confiança respecte a l'ús del català es motiven i viuen espais d'oci en la nostra llengua; fins i tot en el cas d'alumnes amb un baix nivell de coneixements lingüístics. Aquest ús lúdic i social de la llengua no només ajuda a augmentar-ne l'interès per practicar-la –i en definitiva, aprendre-la- sinó que també permet una major cohesió social: pel fet

de ser una conversa (cantada) que parteix dels seus interessos i opinions, el grup-classe crea més relacions entre els seus membres, hi ha una major coneixença de cada individu i es desenvolupa un sentiment de pertinença al grup.

Si ens fixem en l'àrea de música, destaquen com a principals resultats: a) la millora en el cant com a solista (Casals, Vilar i Ayats, 2011), un aspecte poc present a les nostres aules; i b) el fet de viure el cant com a acte comunicatiu i social propi dels sers humans i que, en conseqüència, pot portar-se a terme per part de qualsevol individu, en qualsevol espai i situació. A més a més, cal destacar també el treball d'interpretació de la cançó més enllà de la precisió rítmica i melòdica (musicalitat, vocalització, possibilitats tímbriques, postura corporal, etc.) i la superació de certs estigmes que la cançó tradicional sovint arrossega (Casals, 2010a).

Els resultats assolits també afecten a altres àrees no representades per cap matèria específica en el curriculum, però igualment fonamentals per a l'educació actual. Ens referim a l'aprenentatge d'habilitats escèniques (posar-se davant d'un públic, ús expressiu del cos i el gest, etc.), que denoten maduració personal (superació de la vergonya, acceptació de l'error, gestió de la crítica, etc.) o que afavoreixen les relacions socials (com les mencionades anteriorment en parlar de resultats lingüístics).

Els plantejaments educatius en el marc escolar actual

En un sistema educatiu en què es busca contrarestar la compartimentació disciplinària mitjançant plantejaments més holístics (enfocament competencial, treball per projectes, activitats interdisciplinàries, etc.), el treball al voltant de la glosa hi encaixa perfectament (vegeu Casals i Pla, 2012). Perquè, més enllà dels aprenentatges exposats fins al moment, la finalitat última d'aquesta activitat és la millora de les competències comunicatives (vegeu Casals, 2011). O, dit en altres paraules, es valora l'efectivitat comunicativa de

molts alumnes. Així, per exemple, per sobre de la correcció sintàctica i lèxica o el grau d'afinació, es valora que siguin capaços de transmetre una idea o un missatge i obtenir-ne una resposta adequada, o que sàpiguen contestar adequadament a una interpel·lació.

Complementàriament, la glosa permet donar resposta a dificultats o reptes existents a les escoles. Entre d'altres, destacaríem: les dificultats dels mestres per encarar processos d'ensenyament-aprenentatge en relació a l'expressió oral, la poesia o la creativitat; la infantilització i manca de sentit de gran part de la cançó tradicional; i la necessitat de renovar la festa i els lligams amb el context cultural. Davant d'això, la glosa escolar permet crear una exigència i estructurar un procés de millora de l'expressió oral; pot servir per introduir el treball poètic i per facilitar-ne alguns passos; aporta una eina que desenvolupa la creativitat; dóna la possibilitat que adolescents i pre-adolescents se sentin identificats amb una forma de comunicació cantada d'arrel tradicional; de crear vivències i manifestacions culturals significatives pels alumnes i que estan adaptades als moments festius de cada col·lectiu i cada situació.

La diversitat de contextos i realitats

Les experiències escolars a l'entorn de les corrandes, els garrotins i la resta de cançons amb textos improvisats s'iniciaren el 2006, en el sentit de la proposta sistematitzada recollida al llibre *Corrandescola* (Casals, 2010b). Fou en una classe de 5è de Primària de l'escola d'un poble del Vallès Occidental. L'escola i les famílies de l'alumnat del grup-classe formaven part d'un context clarament catalanoparlant.

Constatat l'èxit en aquest centre, els dos següents anys s'implementà en sis escoles més, dues de les quals tenien àmplia majoria d'alumnat castellanoparlant i en una tercera la proporció de catalanoparlants estava al voltant d'un 50%. De nou, però, els resultats foren clarament positius (Casals, 2009).

Finalment, el curs 2009-10 –a demanda del *Servei d'Immersion i Ús*

de la Llengua- es portaren a terme experiències pilot en quatre escoles on molt difícilment es podia trobar alumnat que tingués la llengua catalana com a llengua materna o, en altres paraules, nens i nenes sense referents lingüístics en català fora de l'àmbit escolar. Foren quatre centres: tres de l'extraradi de Tarragona, Lleida i Terrassa, i una de Salt. En aquest context, els objectius i les estratègies s'adaptaren, però s'assolí de nou el principal objectiu, que de fet era sociolingüístic: crear espais en català que esdevinguessin vivències positives per l'alumnat i que promoguessin l'ús del català com a vehicle d'expressió i de comunicació entre els alumnes. Més enllà d'això, el professorat també observà i registrà evidents millores en molts dels aspectes lingüístics, musicals, socials, escènics o de desenvolupament personal mencionats anteriorment.

Sembla una paradoxa el fet d'utilitzar un artefacte comunicatiu tan complex –en el sentit que posa en joc moltes habilitats diferents a la vegada- en entorns d'aprenentatge inicial de la llengua. Malgrat això, el caràcter lúdic i motivador que conté, la facilitat d'adaptar l'activitat i el mecanisme a qualsevol nivell (des de l'inicial fins al més expert), la impossibilitat de correcció constant per part del professor i l'acceptació de l'error com a norma implícita són factors que ajuden a entendre-ho. De fet, coneixem de l'existència d'experiències similars en escoles d'idiomes, en què es fa ús dels *bertsos* com a activitat d'aprenentatge en cursos inicials de basc per a castellanoparlants.

Des d'una altra perspectiva, l'activitat també ha demostrat una gran capacitat d'adaptar-se a diferents edats. Tot i que tècnicament hem comprovat que és possible implantar-ho abans, és realment a partir de cinquè de Primària que els nens i nenes tenen la maduresa suficient per apropiarse d'aquest gènere en totes les seves dimensions. A partir d'aquesta edat, les experiències ens mostren que pot créixer i tenir sentit de forma continuada fins a l'edat adulta.

Finalment, cal subratllar que la glosa, per la manca de temàtica predefinida i de gaire requeriments -no necessita res més que la veu i

les idees d'unes poques persones-, mostra una enorme versatilitat per fer-se present i formar part d'un ampli ventall de festes, actes i situacions: des de Nadal, Carnestoltes o Sant Jordi a comiats i agraïments a grups i persones; des de colònies a actes reivindicatius; des d'eina per fer la síntesi d'un tema treballat a l'explicació d'un conte o una història; etc.

L'Escola d'Estiu de glosa per a la formació del professorat

Una Escola d'Estiu dedicada a la glosa?

Tal com s'ha explicat, la creixent popularització de la cançó improvisada en els darrers anys ha facilitat que cada vegada siguin més les persones que descobreixen la força lúdica, comunicativa i social d'aquest art, i cada vegada siguin més les persones que s'animen a practicar-lo. Així mateix, la seva progressiva introducció al món educatiu posa en valor el seu alt potencial pedagògic. A partir de 2010 aquesta nova pràctica educativa comença a assolir certa rellevància i reconeixement, i a tenir exponents que ho indiquen : la participació de diversos instituts de parla catalana al Projecte Poesia Oral Improvisada del Programa ARCE durant els cursos 2010-2011 i 2011-2012, - del Principat hi va participar l'institut Torroella de Montgrí -; el Premi Baldiri Reixac a l'Escola Puig d'Arques de Cassà de la Selva el 2012; o la tria de l'optativa de 3r d'ESO *Improviseu i Rimem* de l'escola Els Arcs de Barcelona com a bona pràctica 2014 per part de l'Agrupació Escolar Catalana; són exemples destacats que se sumen a taules rodones i trobades interescolars que sovintegen arreu del territori, així com algunes publicacions en revistes pedagògiques (Guix, Cuadernos de Pedagogía, Temps d'Educació, etc.). Però aquests exponents no ens poden fer perdre de vista que són molts – majoria – els centres i el professorat que desconeixen les potencialitats de la glosa com a eina pedagògica.

Cal tenir en compte que la majoria del professorat que forma part dels nostres centres educatius no ha rebut en la seva formació bàsica

cap noció sobre la cançó improvisada ni sobre la seva didàctica. D'altra banda, en l'experiència impulsada pel SIUL del Departament d'Ensenyament, citada abans, es comprova com la formació específica té una incidència directa en la posada en marxa d'experiències de glosa a l'aula. La conclusió és que la formació del professorat és un element decisiu, imprescindible, per possibilitar l'entrada de la glosa a l'escola d'una forma regular.

Donant resposta a aquesta necessitat de formació del professorat dels centres educatius, el juliol de 2012 es realitzà la 1a Escola d'Estiu de Glosa dels Països Catalans, a Espolla (Alt Empordà), organitzada per l'Associació de Foment del Glosat *Cor de Carxofa*. Aquesta formació de 30 hores de durada en un context intensiu, va ser reconeguda pel Departament d'Ensenyament i inclosa dins el Campus de Cultura Popular del Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana. Un indicador del seu èxit, més enllà del grau de satisfacció documentat, és que bona part del professorat assistent va començar a posar en pràctica la introducció de la glosa als seus propis centres educatius. Aquest estiu de 2014 se'n farà la tercera edició.

L'escola i la Trobada de cantadors d'Espolla

De la mateixa manera que no es pot entendre el moment actual que viu la cançó improvisada al Principat sense tenir en compte les Trobades de Cantadors d'Espolla iniciades l'any 2002 – vigents fins l'actualitat – tampoc es pot entendre el naixement de l'Escola d'Estiu sense aquesta mateixa Trobada. Per això, l'escola es desenvolupa en el seu marc i s'esdevé així en un context d'immersió real. Si la glosa ha entrat a l'entorn escolar és perquè existeix com a realitat viva al carrer, però aquesta realitat no és prou generalitzada com perquè sigui abastament coneguda. Immersa en aquest context, l'Escola d'Estiu ofereix un marc immillorable de formació intensiva que dona eines i millora les competències de tots els seus participants, tant si són persones que ja coneixen i practiquen la glosa a diferents nivells, com si són persones que s'hi apropen per primera vegada, i tant si són

persones vinculades al món educatiu com si no ho són. En el conjunt de la formació que ofereix l'Escola d'Estiu de glosa és rellevant l'aspecte convivencial de l'alumnat amb gran diversitat de glosadores i glosadors d'arreu dels Països Catalans, així com la gran permeabilitat entre professorat i alumnat. I finalment l'aspecte lúdic: impregnar-se de glosa vol dir gaudir escoltant les improvisacions i motivar-se per participar-hi. L'Escola vinculada a la Trobada ofereix multitud d'ocasions per sentir aquest plaer vivencial de comunicar-se cantant, alhora que ofereix l'oportunitat d'escoltar de ben aprop l'expertesa.

Els objectius de l'escola d'estiu

Aprendre a glosar o augmentar la competència en fer-ho, i aprendre a ensenyar a glosar a partir d'una bona didàctica, són alguns dels grans objectius d'aquesta *Escola d'Estiu: la glosa com a recurs pedagògic i lúdic*. Concretament, els objectius de l'Escola són:

-Ofertir un context de formació permanent que possibiliti l'aprofitament de la formació per a l'adquisició de noves eines pedagògiques per part del professorat; que faci possible la transferència dels aprenentatges als centres educatius, i faciliti l'observació del nivell d'impacte en l'alumnat que pot aportar la seva aplicació.

- Promoure el coneixement de la glosa, tant des de la seva vessant de patrimoni cultural d'arrel tradicional vinculat a altres referents universals i singularitzat a les terres de parla catalana amb diferents modalitats i usos contextuals, com des de la seva vessant de recurs pedagògic integral amb un alt potencial per al desenvolupament lingüístic i d'ús social i lúdic de la llengua catalana.

- Fer descobrir al professorat la potencialitat de la glosa com a recurs per a ajudar a assolir diverses competències bàsiques (amb l'objectiu que l'alumnat aprengui a ser i actuar de manera autònoma, a pensar i comunicar, a descobrir i tenir iniciativa, i a conèixer i habitar el món), i especialment idoni com a recurs per a l'assoliment de competències comunicatives reals.

- Posar a l'abast i ajudar a aplicar tècniques concretes per treballar amb la glosa les competències comunicatives, les personals, les metodològiques i les de conviure i habitar el món, que es fan especialment tangibles en l'expressió oral i l'enriquiment lèxic, l'aprenentatge musical, la creació, la participació, la comunicació, la seguretat personal i la cohesió social i de grup.

- Fer descobrir el coneixement artístic i cultural que aporta la glosa, referit a un patrimoni que ens és propi però molt desconegut.

- Mostrar com aprofundir en l'aspecte interdisciplinari de la glosa, i en la integració, a més de les diferents competències, dels diferents coneixements que aporta aquesta eina. Proposada especialment per a integrar-la a les àrees de català i música, també és un recurs d'inclusió de persones vingudes amb altres bagatges culturals, i un recurs transversal com a instrument de modalitat discursiva per al maneig de coneixements de totes les àrees d'aprenentatge.

- Fer descobrir la glosa com a element lúdic, festiu, participatiu, d'arrelament al país i la seva cultura, i aprendre a incorporar-la en la vida escolar (festes o moments importants als centres), posant de relleu que la glosa pot ser també de creació i consum vinculat als joves i la modernitat. En aquest sentit, fer èmfasi en el seu potencial com a contribució a promoure l'ús social de la llengua catalana.

- Possibilitar que aquelles persones interessades puguin aconseguir recursos, orientacions i exemples sobre l'acompanyament de les diferents tonades de glosa.

En definitiva, l'Escola d'Estiu de glosa és una iniciativa nascuda de la societat civil que sembla tenir totes les condicions per consolidar-se com a referència en la formació al voltant del potencial pedagògic de la glosa, que és una expressió comunicativa popular i lúdica cada cop més present a la plaça pública. I aquesta presència estem convençuts que afavoreix clarament l'ús del català en múltiples contextos, tant formals com lúdics.

Bibliografia

- Ayats, J. (2010). Cantar allò que no es pot dir. Les cançons de Sant Antoni a Artà, Mallorca. *Trans. Revista Transcultural de Música*, 14, 1-9.
- Casals, A. (2009). *La cançó amb text improvisat: Disseny i experimentació d'una proposta interdisciplinària per a Primària*. Tesi doctoral, Dept. Didàctica de l'Expressió Musical, Plàstica i Corporal, Universitat Autònoma de Barcelona. Disponible a: <http://www.tdx.cat/TDX-0324110-114328> [accés: 12.03.2014].
- Casals, A. (2010a). Trencant estigmes tot glosant. *Revista electrònica Prodiemus*. Disponible a: <http://www.prodiemus.com/parlem/> [accés: 13.03.2014].
- Casals, A. [coord.] (2010b). *Corrandescola: proposta didàctica per treballar la glosa a l'escola*. Cerdanyola del Vallès: ICE-UAB.
- Casals, A. (2011). Canta i et diré com t'expresses. *Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura*, 54, 37-44.
- Casals, A. (2012). 'Corrandescola': del cant a la improvisació poètica. *Temps d'Educació*, 42, 111-130.
- Casals, A.; Ayats, J. i Vilar, M. (2010). Improvised song in schools: Breaking away from the perception of traditional song as infantile by introducing a traditional adult practice. *Oral Tradition*, 25 (2). Disponible a: <http://journal.oraltradition.org/issues/25ii/casals> [accés: 12.03.2014].
- Casals, A. i Pla, G. (2012). Glosar: expresión, poética y canto. *Cuadernos de Pedagogía*, 423, 61-63.
- Casals, A.; Vilar, M. i Ayats, J. (2011). 'I'm not sure if I can... but I want to sing!' Research on singing as a soloist through the art of improvising verses». *British Journal of Music Education*, 28(3), 247-261.
- Janer Manila, G. (1987). Es teu glosar no m'espanta. *Lluc: Revista de Cultura i d'Idees*, 738, 3.
- Munar, F. (2000). Glosar dins de les aules: una tècnica sensacional. *Escola Catalana*, 371, 39-40.
- Munar, F. [ed.] (2005). *Formes d'expressió oral. Notes per a l'estudi de la poesia oral improvisada*. Manacor: Consell de Mallorca / Associació Cultural Canonge de Santa Cirga.
- Serrà, A. (2005). Funció del glosador en la societat preindustrial. A: F. Munar (ed.), *Formes d'expressió oral* (pp. 9-11). Manacor: Consell de Mallorca / Associació Cultural Es Canonge de Santa Cirga.
- Vila, I.; Siqués, C. i Oller, J. (2009). Usos lingüístics de l'alumnat d'origen estranger a l'educació primària de Catalunya. *Zeitschrift für Katalanistik / Revista d'Estudis Catalans*, 22, 95-124. Disponible a: <http://www.romanistik.uni-freiburg.de/pusch/zfk/cat/2009.htm> [accés: 10.03.2014]